

Høst! Finvær fortsatt, litt for tørt, men ikke verre enn at natur og avling rsånn noenlunde.

Tid for å roe ned og høste.

Omsider kom steinsopp, tomatene bugner i drivhuset, frukt på trærne. Men skrint med liv i havet er skremmende og et hardt slag mot gleden ved lokal selvberging.

God Høst Tor D

August 2021 nr 124

Skåtøy Flaskepost

epost: skatoy.flaskepost@gmail.com
mobil: 90678830

Bøker Bak Fasaden?

Mens KV lanserer «Slankeboka» til Bård Hoksrud noyer Flaskeposten seg med en lokal boklansering i galleriet «Bak Fasaden» på Skåtøy lørdag 14. august.

Et fremmøtt publikum på ca. 100 fikk en god og interessant opplevelse rundt lanseringen av Kragerøgutten Asbjørn Johannessens bok om den mangslungne forfatteren, folkeopplyseren og verdensmannen Christian Gierløff - født i Kragerø i 1879, senere bosatt på Skåtøy frem til sin død 1962.

Kragerø og Skåtøy historielag ved Arnfinn Jensen innledet det hele med fortellinger og fakta fra Gierløffs tid på Skåtøy. Willy Nilsen (leder i historielaget) tok for seg Gierløff slekta fra Kragerø og avsluttet med at «I Kragerø har vi på ingen måte vært flinke nok til å hedre, ære og anerkjenne Gierløffs forfatterskap og hans betydelige rolle som folkeopplyser og foregangsmann på mange samfunnsområder». Gierløffs etterlekt og andre lokale fortalte også litt om ham, - slik fikk publikum noen glimt fra hans lokale liv på Skåtøy.

Spesielt må nevnes Jan Cranner, i hans fars etterlatenskaper fant han et skriv om Alf Cranners første møte med Christian Gierløff på Skåtøy. Alf fikk bo hos ham en periode mot å hjelpe Christian litt på hans gamle dager.

Alf hadde som vi vet, en utrolig evne til å observere og huske detaljer. Så når Jan Craner leste skrivet fikk vi gode bilder av alt det flotte, spennende, store og rare som skjulte seg bak en spesiell og litt merkelig eldre mann i hans gamle ærverdige hus på Dønnevik gård.

Smeden Jan Craner sang også et par av Alfs viser. Hans smedfingrene fungerer dårlig på gitar, så derfor ble han godt hjulpet av Rolf Henning Jensens flotte gitar akkompagnement, - et fint innslag av Skåtøys lokale krefter

Alt dette ga oss et innblikk bak fasaden til Christian Gierløff og dannet en fin ramme for et etterfølgende bokbad. En fin ramme var også tunet på Haugen, rigget i stand av Bak Fasadens gallerister Heidi Felle og Vlad Kladko.

Skåtøypatriot og bokanmelder Cathrine Krøger ledet en interessant samtale med Asbjørn Johannesen om hans bok om Gierløffs forfatterskap. Fra før av visste vi at Asbjørn i løpet av kort tid ble en stor entusiast og beundrer av Christian Gierløff. Han hadde knapt hørt om Gierløff før tilfeldigheter gjorde at han møtte Christian Gierløffs barnebarn Christian Hollum fra Montreal på hurtigruta Midnattssol sitt cruise til Antarktis i 2017. Hollum ble glad da han møtte en Kragerømann, og fortalte at

hans bestefar var fra Kragerø og var venn av både Munch og Hamsun. En lett skeptisk Johannessen kom hjem, googlet og fant ut at det stemte. Ikke bare det, han leste at Christian Gierløff hadde et sekstitalls bøker bak seg, og bl.a. ble regnet som en av hovedmennene bak byggingen av Ullevål Hageby.

Det tok den pensjonerte høyskolelæreren, lærebokforfatteren og sosiologen Asbjørn Johannessen to år å pløye seg gjennom alle Gierløffs bøker, artikler og foredrag på mer enn 10 000 sider. Resultatet er boka «Christian Gierløff - En stor norsk folkeopplyser», som er et utvalg av Gierløff mange tekster – som også speiler hans mangfoldige interessefelt og virkestrang.

Samtalen mellom Johannessen og Krøger gav oss et innblikk i et forfatter-skap som spente over alt fra barnebøker,

tobakkens historie, høner og kaniner, store forretningsmenn og kunstnerbiografier. Det Johannessen mente er Gierløffs virkelige storhet var likevel hans mange bøker og engasjement i boligbygging og fattigdomsproblematikk, men først og fremst i skogforvaltning og bekymring for avskogingen. Dette siste, mente Johannessen, gjør Gierløff til en virkelig visjonær og den første norske økofilosof.

En svært begeistret Krøger var spesielt imponert over Gierløffs mangfold, ekstreme arbeidskapasitet og uredde virkestrang, og moret seg over følgende sitat fra Gierløff: «Det første man bør gjøre når man lite eller intet vet om et emne, er som bekjent å skrive en bok derom». Hun kom også med flere eksempler på det hun mente var Gierløffs originale, rørende og helt frie stil, som når han skriver at «En brukket gren kan være nok til å sette et tres liv i fare eller gjøre det til krøpling. Hele store skoger kan bli stående og sture mot sin undergang bare på grunn av en dumrians hugst eller en galmanns rovdrift».

Etter seansen ble Asbjørns medbrakte eksemplarer av boka raskt revet vekk, men bøkene fins hos «Storgata 9 Kragerø, Bøker M.M» og etterhvert Kystbokhandelen i Kragerø, samt på nett; www.hobbyklubben.no

Fra mine barneår rundt 1960 husker jeg Christian Gierløff som en slags fremmed fugl blant Skåtøys trauste beboere. Lokalt folkesnakk gikk også ofte på at han var en merkelig mann. Når jeg i 1980 fikk et par bøker av sønnen Harald Gierløff, om sosial boligbygging i Norge, ble jeg overasket og imponert. – Mannen hadde jo en utrolig kunnskap, og masse gode tanker, som var langt forut for sin tid. Gierløffs skrivelser er imponerende, historisk interessante, og mye er fremdeles dagsaktuelt innen byutvikling, natur og miljø. Asbjørn Johannessens bok gir oss inngangsbillett til Gierløffs forfatterskap. Et fint bidrag for å belyse, fremme og hedre en vidsynt, fremtidsrettet og kunnskapsrik kapasitet, av et nasjonalt og internasjonalt format, som bodde og virket på Skåtøy nær småbyen Kragerø for 100 år siden.

Tor Dønvik

Det store i det små.

I privat og offentlig arbeidsliv og virksomhet går en mangeårig trend mot stadig større enheter. Sterke krefter i samfunnet vårt mener at alt som er stort er et gode for menneskene som bor der.

Jo større fylker, kommuner, sykehus, skoler, shoppingsenter, kjedebutikker,

gårdsbruk og fiskebåter osv., jo bedre er det for oss alle?

Fra Skåtøys dugnadsbaserte satsing på kultur og trivsel fra år 2000 og utover erfarte vi det motsatte? Ofte ga det intime, sære, små og spesielle oss de beste opplevelsene. Det betyr ikke at store konserter i fullsatt Skåtøy kirke ikke gir oss en stor opplevelse, men det forhindrer likevel ikke at: Smått er godt! Hverdager med nære, enkle dagligdagse ting er viktigst for det gode liv, ikke noen få store høydepunkter i livet.

Verdi av småting er ikke noe nytt.

Henrik Wergeland skrev på 1830-tallet:

Se nøye skal du øyne
det store i det små,
og guddomstanker høyne
på gressets veke strå.

En relativt ukjent trubadur Guren Hagen ga oss Skåtøyfolk intime gode konsertopplevelser på 2000 tallet - om nettopp de små ting.

Kragerø kommune – den unike lille rare småbyen vår – har til de grader hivd seg på trenden om at for all fremtidsrettet utvikling må man planlegge og bygge stort.

Nykokte krabber på bryggekannten eller ferske reker og en øl på båtturen hjem fra byen kan gi en opplevelse fullt på høyde med besøk på en gourmetrestaurant.
. Lista over "store" småting er lang!

Heldigvis har vi på Skåtøy så langt unngått de verste av store turistprosjekter, men det er slik at hver gang en eiendom med et større areal selges her ute frykter vi det verste. For å ta vare på øyas unike natur, tradisjoner og kultur må både fastboende og hyttefolk alle være på vakt.

Vi må bekjempe investorer, med sine kobbel av eiendomsutviklere, advokater og arkitekter som fremtidrettet sammen med kommunen, synes å ha en hang til kun storstilte planer og utbygginger.

Vi må unngå planer om SPA hoteller, ferieleiligheter, golfbane og hytteutbygginger ala Stabbestad, Manodden, Haslum-kilen Brygge, Skrubben, Kirkebukta, Bærø, Langøy, osv. Den rasingen som nå foregår i sjøkanten i Kragerø by er bare til å gråte over, slik uopprettelig skade vil vi ikke ha på Skåtøy.

Smått er godt

Gjelder dette også næringsutvikling? Når en ny liten virksomhet startes opp på Skåtøy må vi juble, og ikke minst bruke 3

det lokale tilbud. Slik bidrar du positivt til hygge og nytte på øya vår.

Selv om noe er smått og deltidspreget er slike arbeidsplasser svært viktig for helårs bosetning, og gir i tillegg trivsel for både fastboende og sommergjester.

Skåtøy Skjærgårdsfrisør!

Derfor er det hyggelig at Irene Dåvøy nå nylig har åpnet frisørsalong - i kjelleren på huset sitt i Grandalveien 6, ovenfor Skåtøyveien mot Vennvika. (Det er på høy tid - det er 40 år siden Tove Gundrosen hadde sin frisørsalong i Grandalen på nedsiden av veien).

Irene har jobbet som utdannet frisør i 8 år, og har de siste årene jobbet på både Hårstua og Eva salongen. For å bestille time kan man gå inn på [Timma.no](https://www.timma.no) eller ta kontakt med henne på Facebook.

Irene treffes også på telefon 46470834.

Etter nærmere avtale kan hun kanskje klippe deg hjemme på Skåtøy.

Skjærgårdsfrisøren kjører båt, og går alt bra kan det hende hun vil utvide tilbudet med "gruppebestillinger til andre øyer i skjærgården også?

I Brønnøysund registerene finner vi flere andre små firma som er startet på Skåtøy de siste par årene.

Irene Dåvøy: [Skåtøy Skjærgårdsfrisør](#) (2021)

Familien Valldal: [Eidkilen bakeriutvalg](#) (2021)

Terje Stubbene: [Skjærgårdsservice](#) (2020)

Mia Lyngstad: [Skjønt & Grønt As](#) (2020)

Dennis Van Voornveld: [Catering Solutions](#) (2019)

Heidi Felle/ Vlad Kladko; [Bak Fasaden](#)

I tillegg har vi flere veletablerte større og mindre virksomheter som allerede har drevet lokal næringsvirksomhet på Skåtøy i mange år.

I Brønnøysundregistrene finner vi også idielle organisasjoner: Menighetsrådet, Lokalet, Grønne Havet, Skåtøy Fjor-felaug, med flere? som også har sine tilbud i lokalmiljøet.

Er det av interesse kan flaskeposten gjerne bidra til å lage en liste over alle aktive Skåtøyfirma og kanskje presentere disse litt nærmere i tur og orden?

Ønsker du at virksomheten din skal bli listet og omtalt så ta kontakt med Flaskeposten.

Det er ingen grunn til at alt av næringsvirksomhet skal konsentreres i i byen, eller i store utbygginger andre steder.

Tvert i mot, etterhvert som småbyen Kragerø nå systematisk ser ut til og kveles av stordrift og massive utbygginger gir dette nye muligheter for trivelig, mer bærekraftig lokal smådrift.

Slik kan bosetting sikres og verdiskapning kommer lokalmiljøet til gode – et godt alternativ til stordrift med sesongbasert importert arbeidskraft og eventuell profitt som går i lommene til eksterne aksjonærer.

Tor D

Økosofi??

I Asbjørn Johannesens bok omtales Christian Gierløff som en «økofilosof» forut for sin tid.

Arne Næss startet å utvikle sin økosofi tidlig på 1970 tallet og skrev en bok om dette i 1999. Ordet betyr naturvisdom.

Leksikalsk definisjon i Wikipedia:

"Økosofien bygger på teknikker fra andre filosofer, og er roten til mange miljøbevegelser i Norge. Økosofien sier at alt som lever, er deler av den samme helheten, og at alle levende vesener har like stor rett til å utfolde seg. Økosofien kan kalles et livssyn som handler om å endre menneskenes forhold til naturen. Det er ikke et religiøst livssyn, og heller ikke et humanistisk livssyn."

Prinsippene er:

- 1) At alt liv har en verdi i seg selv.
- 2) At rikdom og mangfold av livsformer realiserer disse verdier, og at dette også har verdi i seg selv.
- 3) At mennesket ikke har rett til å redusere mangfoldet av livsformer unntatt

for å tilfredsstillte vitale behov.

- 4) At befolkningsveksten må begrenses.
- 5) At dagens menneskelige inngripen i naturen er overdreven og destruktiv.
- 6) På det politiske plan, endringene fra økonomisk vekst til bærekraftig utvikling, idealet om likevektssamfunnet hvor produksjon svarer til konsumpsjon, fødselsrate svarer til dødsrate, konsumpsjon konsentrert om grunnleggende behov, bruk av intermediære teknologier, desentraliserte selvbergingssamfunn.
- 7) At fokus på livskvalitet bør erstatte dagens overdrevne fokus på levestandard.
- 8) At tilslutning til de åtte punktene forplikter til å handle for å iverksette nødvendige tiltak.

Selv for en realist og praktiker er det vanskelig å se at disse prinsippene er noe særlig annet «vanlig» sunt bondevett og skipperskjønn satt inn i en filosofisk sammenheng.

Man kan lure på, eller håpe på, at alle småvirksomheter på Skåtøy passer inn i en slags økosofisk sammenheng? - Er dette små skritt på veien mot de omfattende endringer vi i velstands-Norge

må gjennom dersom vi ønsker at Skåtøy, Norge og Jordkloden skal være et godt sted å bo på for fremtidige generasjoner?

Det er tankevekkende og interessant at Christian Gierløff syslet med og skrev om tilsvarende tankegods og filosofi for snart 100 år siden. Når Arne Næss skrev, satt han på hytta si «Tvergastein» nær Hallinskarvet. Her etterlevde han sine idealer om «minimum brenselforbruk, maksimum utsikt, minimum trivialitet, maksimum egenverdi, minimum snikk-snakk, maksimum dybdeboring.» På bildet fra 1957 ser vi forfatter Gierløff omgitt av alle sine bøker, dekor og gjenstander på Dønnevik gård på Skåtøy.

Vi som bor og ferierer på Skåtøy liker jo å være tett på naturen, da burde veien ikke være så lang til å spille på lag med naturen og være en del av den?

Det høres enkelt ut, men utfordringene er nok mange. Trolig må vi alle redusere noe på de velstandsgodene vi har blitt vant til, fordi de skader miljø og naturmangfold? I dag måles stort sett alltid verdier kun i penger og ikke i livskvalitet, miljø og natur.

Noen få spekulanter og mange feriefolk investerer nå store beløp i eieendommer på Skåtøy og andre steder i kommunen. Forventes en normal forretningsmessig avkastning på investert kapital vil det uten tvil medføre en overdreven og destruktiv ødeleggelse av miljø og natur. Dette utgjør nok den største trusselen mot og utfordringen for Skåtøy og skjærgårdens fremtid.

Vi får håpe og tro at investorer, feriefolk og beboere etterhvert tar inn over seg verdien av naturens mangfold og miljø. For sin egen og andres livskvalitet, i tråd med Gierløffs 100 år gamle tankegods. En større verdi for fremtiden enn den som kun måles i penger.

Vet du ingen ting om økosofi kan du følge Christian Gierløffs 100 år gamle råd: «Det første man bør gjøre når man lite eller intet vet om et emne, er som bekjent å skrive en bok derom». Om du

synes en bok blir i meste laget kan du i det minste filosofere eller tenke over økosofi når du spaserer på Skåtøys mange veier og stier på vei; til Irene for å klippe håret, til Eidkilen for å kjøpe brød, til Helleseng for å hente en Pizza, til Bak Fasaden for å se på kunst, til Grønne Havet for poteter osv.

Endringsvilje og -evne?

De fleste av oss endret adferd under Pandemien. Pågående ødeleggelse av natur og miljø er en enda større varslet katastrofe, men er vi villige til å ta det inn over oss og enda verre endre oss?

Arne Næss var optimist og har sagt: «Verden går tilsynelatende skeis, men det er ennå mulig, det finnes et håp, men det avhenger av at **DU gjør noe i dag.**»

Men folk med synspunkter som Christin Gierløff og Arne Næss ble og blir marginalisert, ignorert og ofte forsøkt latterliggjort av et flertall av lokale besserwissere? Derfor står det trolig dårlig til, både med individets og lokalsamfunnets vilje og kanskje evne og til å gjøre noe i dag?

Et lite eksempel er lysforurensing, – det er som kjent uheldig for natur, insekter og dyr. Dette er et svært enkelt problem å gjøre noe med – det er bare å slå av utelys når du ikke har bruk for det! Det fins

sågar enkel og billig teknologi for å gjøre dette automatisk ved bevegelsesdeteksjon. Temaet ble tatt opp i lokal-miljøet, i Flaskeposten oktober 2020 og i øyas foreninger. Men grelle moderne LED-utelys står på hele natta i svært mange av øyas hytter og hus, og enda verre er alle gatelysa, alt brenner mesteparten av natta uten at et menneske beveger seg utendørs eller på veien, og har bruk for lyset.

At et forslag i om å gjøre noe med en så enkel liten miljøsak, vekker såpass massiv og omfattende motstand fra individer og lokalsamfunn synes jeg var overaskende? Det tegner ikke godt for de virkelig store skippertak, med omfattende konsekvenser, vi alle må ta, f.eks. for å redusere utslipp og andre miljøskader fra bil, båt, ferger og annen transport.

Fremtidsplaner for Kragerø ser ut til å være en klokkeetro på at bare vi får den lille rare småbyen vår til å ligne mest mulig på Aker Brygge går vi framtiden lyst i møte? Leiligheter i glass og betongkolossene i vannkanten fylles raskt opp av eldre, godt vante, velstående og kravstore mennesker. Skåtøy, som resten av kommunen er også preget av forgubbing.

Kanskje den største trusselen mot øyas natur, miljø og trivsel er et økende antall av sneversynte storforlangende, gamle, surmagede, gubber og kjæringer?

Det sutres og mases alt for ofte om stadig flere goder ofte med urbane kvaliteter. Mens bevaring og utvikling av grunnleggende kvaliteter i natur, miljø og trivsel, – helt grunnleggende for våre barn og barnebarns fremtidige liv, ja det får andre ta seg av?

Du må gjøre noe i dag sa Arne Næss for tjuve år siden, og Gierløff var inne på det samme for 100 år siden, - vi får håpe de ikke taler for døve ører fremdeles?

Tor D

Månedens info fra Skåtøy Vel august 2021.

I disse dager er det vårt halvårlige rute-møte med alle velforeningene i skjærgården og Fjordbåtselskapets ledelse.

Lisbeth Thoresen stiller for oss, hun har vært ruteansvarlig i mange år.

Rutene til Skåtøy er velprøvde gjennom mange år og de store endringene er vel ikke mulig. Skåtøy er godt ivaretatt med ruter noe som jo også er naturlig i og med at vi er den øya i skjærgården med høyest innbyggertall.

Vi har imidlertid foreslått noen forbedringer som vi mener er gjennomførbare i nåværende ruter. Lisbeth følger opp alle innkomne forslag på møtet.

Ellers var det jo svært trasig med Perlen havariet i sommer. Vi er veldig

glade for at ingen ble skadet.

Det er et håp hos mange på Skåtøy at de sene kveldsrutene kommer tilbake. Disse er viktige, særlig for ungdommene på Skåtøy.

Styret planlegger et medlemsmøte i løpet av høsten.

Oppussingen av ventebua innvendig vil fortsette utover høsten.

For Styret Randi Roer

KONTINGENT 2021 SKÅTØY VEL

Disse er sendt ut nå og hvis du savner denne så oppgi følgende til undertegnede via **hkh@kros.no**:

- Navn, - Adresse, - Tlf, - Epostadresse

Hans Kristian Høyvarde - kasserer

Tegnekurs

Interessen var stor da Karine Haaland annonserte tegneseriekurs for barn.

Dessverre møtte bare Birk Solum Bentsen, opp sammen med sin far, og undertegnede.

Til gjengjeld hadde vi et storslagent kurs med en dedikert, profesjonell tegneserie forfatter/tegner.

Vi lærte hvordan vi med små streker, kunne gjøre at et ansikt viste ulike følelser. Birk viste seg å være et naturtalent, både til å tegne og til å

fantasere frem en god historie.

Karine likte konseptet med barn og voksne sammen, og vurderer å lage et nytt kurs senere i høst. Da er mitt soleklare råd:- Møt opp, dette var gøy og lærerikt, takket være en positiv og energisk kursholder.

Mvh Nina

Samferdsel og bosetting på Skåtøy.

Det er tverrpolitisk enighet i Kragerø kommune om fast bosetting på øyene i Kragerøs skjærgård. Alle er enige i at Kragerø profiterer på å ha en aktiv skjærgård hele året.

Vi som har adresse på Skåtøy hele året, opplever imidlertid at det er liten politisk vilje bak enigheten om fast

bosetting, og det registreres stor nedgang i folketallet.

Riktig nok har vi fått utbygd fibernett og har fått muligheten til tilkobling for vann og avløp, men disse fasilitetene har på ingen måte stoppet befolkningsnedgangen. På Skåtøy er det mange besøkende hvert år som ser på muligheten til å bygge og bosette seg her. Det finnes flere attraktive boligtomter, både kommunale og private. Årsaken til at 99 prosent allikevel ikke velger å bosette seg her, skyldes hovedsakelig dårlig vei og skyhøye fergepriser!

For å komme seg til Skåtøy for å bese en boligtomt, må man benytte Kragerø Fjordbåtselskaps ferge. En familie på fire, med bil, må her ut med kr 288,- en vei, med retur kommer dette på kr 576,-. Trenger familien på fire å ha med tilhenger inntil 10 meter, koster dette kr 468,- en vei, altså kr 936, tur/retur. Disse prisene er hentet fra Farteappen, som gir 20% rabatt.

Det sier seg selv, at slike fergepriser ikke bidrar til økt bosetting. Selv med årskort på bil og passasjer, synes de fleste dette er for kostbart! (Til info koster fergen Sandefjord- Strømstad kr 160,- en vei, med bil inntil 5 personer!

I 2017 utbedret Kragerø kommune 3,5 km av den kommunale veien på Skåtøy, med løfte om å fullføre de resterende 3,5

km til Korset. Så snart høstregn og uvær setter inn, er disse siste 3,5 km i perioder nesten ufremkommelige, og bidrar sterkt til at potensielle bosettere trekker seg.

Vi savner politisk vilje bak enigheten om fast bosetting på Skåtøy og de andre øyene i skjærgården. De skyhøye billettprisene til Kragerø Fjordbåtselskap blir automatisk innkalkulert i et mulig byggeprosjekt og resultatet blir at det blir for dyrt å bygge og etablere seg på Skåtøy. Det er allerede stor fraflytting, og det vil bli flere, etter hvert som utgiftene stiger høyere enn hva folk har evne eller er villige til å bruke for å kunne komme frem og tilbake til Kragerø.

Skåtøy Vel's veikomite har satt opp et skilt langs Skåtøyveien, som en sterk påminnelse til Kragerøs politikere om at nå må noe gjøres før det er for sent.

Skåtøy 20.08.2021

Skåtøy Vel,s veikomite/ Gierr Dippner

Hvem kjenner barken «Dictator» og kaptein Jørgensen fra Kragreø

Kragreø Blads redaksjon har mottatt et brev fra en norsk-amerikaner som nå er bosatt ved Virginia Beach hvis navn er William O. Foss. Han forteller at han er på jakt etter opplysninger om den norske barken «Dictator»

som sank utenfor Virginia Beach 27. mars 1891. Foss arbeider med en bok som skal omhandle skipbrudd på denne strekningen, og til dette trenger han en rekke opplysninger.

Norsk-amerikaneren forteller at

*William O. Foss (1918-2015)
Født/ bosatt/ død i Virginia
Beach i Ameika.*

*(Bodde noen år i barndommen
hos beste-foreldre i Drammen)*

I Kragreø Blad 6. juli 1975 kunne vi lese om Norskamerikaneren William O Foss . [\(Klikk for hele artikkelen\)](#)

Han etterlyste opplysninger om kaptein J. M. Jørgensen fra Kragreø (bosatt på Skåtøy). Han var kaptein på Barken Dictator av Moss som forliste på Virginia Beach langfredag i påsken 1891. Dictator havarte og kapteinen mistet der sin kone Johanne Pauline og deres 4 årige sønn Carl Zealand, samt skipet og halve mannskapet under dramatiske omstendigheter.

Forliset gjorde et sterkt inntrykk i Virginia Beach. Der er det ennå ikke glemt, og det blir ansett som en viktig del av amerikansk maritim historie.

Foss drev research til en bok om denne tragedien og var i kontakt med flere folk

her i distriktet som bidro med sin lokal-kunnskap om kaptein Jørgensen liv og tragedie.

Resultatet ble boken:

«The Norwegian Lady and the wreck of Dictator». Utgitt først i 1977 og på nytt i 2002 på hans eget forlag «Noreg» i USA.

Jeg leste ikke Kragreø Blad i 1975, men tilfeldighetene gjorde at jeg senere kom over denne boken og i 2009 tok jeg kontakt med William O. Foss.

Han var begeistret over at noen fra kaptein Jørgensens hjemtrakter var interessert både i boka, og hans kunnskap om lokalhistorie med tilknytning til Skåtøy. Jeg holdt kontakt med Foss på mail og telefon noen år. Jeg oppdaterte ham om vår lokale research og arbeid med historien og kaptein Jørgensen (senere

Dønvig) – hans liv, hans tragedie og hans innsats for livredning til sjøs. William O Foss avslutter boka si med følgende utsagn om historie: Since history is a continuing process of recording human events, I am ending this tale with the journalistic phrase, "More to Come."

Foss brukte lokale muntlige kilder fra folk her i distriktet sin research. Trolig var alle som kjente kaptein Dønvig personlig, gått bort i 1975. Lokale kilder for hans historie kom derfor muntlig fra etterfølgende generasjoner. Foss sin bok inneholder mye av interesse fra Skåtøys lokalhistorie, men noe er også feil.

Manns minne fra en generasjon til den neste er ikke til å stole på, men er ofte det eneste man har å forholde seg til ved lokal historieskriving.

I min research om kaptein Jørgensen (Dønvig) har det lyktes meg å finne mange nye ukjente kilder som beskriver kapteinens liv på sjøen.

Takket være Internett er nå historiske avisarkiver fra hele verden tilgjengelig. Ved å granske internasjonale avisers skipslister, og senere alle artiklene om den verdensberømte livbåten «Captain Donvigs Lifesaving Globe» kan kaptein Dønviks sjøfart og innsats innen livredning til sjøs følges med forbausende detaljeringsgrad.

Helt fra han som førsteregutt dro ut i 1875 til han sluttet på sjøen i 1914.

Han dro ut med barken Hermod fra Kragerø i 1875 og der erfarte han sitt første «nesten-forlis» i St Lawrence-gulfen november samme år.

Han mønstret så på skonnerbriggen Smaragd, bygget på Litangen i 1880, der halvbroren Olaus Nielsen var kaptein.

Etter endt styrmannskole overtok han den i 1883 som kaptein. Med Smaragd seilte han i eksotiske farvann. I 1886 giftet han seg med Johanne Pauline Nielsen fra Stoppedalen, og hun var med ham på Smaragd til han mønstret av i 1891. Takket være spesielt god kvalitet på avisarkivene i Australia og New Zealand kan vi følge det unge parets sjøreiser med Smaragd i detalj fra Karibien til Australia og New Zealand. Der ble deres eneste sønn, Carl Zealand, født i 1887.

Både sønn og kona omkom som kjent i kapteinens andre forlis med barken Dictator langfredag 1891 på Virginnia Beach. Tragedien ble et vendepunkt i kapteinens liv – han forlot Dønnevig gård på Skåtøy for godt, og jobbet siden utrettelig som oppfinner og gründer innen livredning til sjøs.

Etter mange oppturer og nedturer var han på sine eldre dager fyrvokter på Flatøy fyr fra 1907-12.

Seilskip var nok hans livs lidenskap, og kanskje minnene fra de gode år med kone og barn på Smaragd, gjorde at han igjen dro til sjøs som kaptein på barken Dorade i 1912. Hans siste seilas var like eksotisk som den første, og i «gammeldags» internasjonal handel førte han Dorade jorda rundt før han mønstret av for godt i 1913.

I flere år har vi på Skåtøy jobbet med å dokumentere og få opp et minnesmerke over kaptein Dønvijs liv og historie.

Fordi kaptein Dønvig ble verdenskjent har vi lykket i å dokumentere mye fra hans liv i internasjonal skipsfart.

Men Dønvijs historie er også tidstypisk – den beskriver liv og erfaringer fra internasjonal skipsfart typisk for de mange skipper og sjøfolk fra Skåtøy og kystdistriktet her på slutten av seilskipenes glansperiode.

Dette skutebilde av skonnerbriggen Smaragd henger på veggen i Kragerø Sjømandsforening og er gitt foreningen av den unge kaptein Jørgensen fra Dønnevig gård på Skåtøy.

Tor D

Det skjer på Skåtøy

SKÅTØY KAFÉ

Takk for nok en fantastisk sommer, vi gleder og til å se dere i løpet av høsten.

Åpningstider i August & September:

Fredager fra kl. 16-21 (kjøkkenet 16-20), lørdager fra kl. 11-21 (kjøkkenet 12-19) og søndager fra kl. 11-19 (kjøkkenet 12-18).

Kafeens hjemmeside

Planlegger du et selskap eller en annen begivenhet? Enten det er dåp, konfirmasjon, minnestund eller julebord, vil vi gjerne være en del av din dag og bidra til at den blir slik du ser for deg. Har du spørsmål eller ønsker å reservere, kan du kontakte oss på post@skatoykafe.no.

Hilsen oss på kafeen

Skåtøy Kirke

Søn. 12.sept. kl. 1130. Konfirmasjonsgudstjeneste.

Prest: Harald Monsen. Organist: Jorunn Myre.

Offer til menighetsarbeidet.

Gjeldende smittevernregler vil bli fulgt.

Velkommen Skåtøy menighetsråd

BAK FASADEN

GALLERI

www.bak-fasaden.no

Gårdstunet foran "Bak Fasaden" har i år gjennomført en svært vellykket opprusting basert på mye gjenbruk og enkle virkemidler. Tunet har blitt en fin møteplass og ramme for sommerarrangementer og kunstutstillinger for store og små. Det bidro også til at lansering av Asbjørn Johanessens bok om Christian Gierløffog ble til en stor opplevelse for de mange frammøtte - en flott avslutning for Heidi og Vlads kreativitet og innsats til beste for Skåtøys mangfold og trivsel. Galleriet er nå stengt for sesongen og vi gleder oss til neste år.

Tor D

Lokalet – vårt eget hus.

Jeg håper og tror at det verste med pandemien er over. Ryktene går om at vårt vanlige vinterliv på Skåtøy med Lokalet som møteplass kommer igang igjen utover høst og vinter

Tor Dt

Sjekk på nett? Tidligere Flaskeposter? Skole?

